

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział V Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zbigniew Koźma
Sędziowie:	SA Maryla Domel-Jasińska SO del. Hanna Rucińska (spr.)
Protokolant:	sekretarz sądowy Małgorzata Naróg

po rozpoznaniu w dniu 18 czerwca 2015 r. w Gdańsku na rozprawie
sprawy z powództwa J. G., D. G., G. G., W. G. reprezentowanej przez M. B.

przeciwko (...) S.A. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w B.

z dnia 29 października 2014 r., sygn. akt I C 452/13

I. zmienia zaskarżony wyrok:

1. w punkcie 2 (drugim) w ten sposób, że zasądza od pozwanego na rzecz powodów:

- a) J. G. kwotę 40.000 (czterdzieści tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 29 października 2014 r. do dnia zapłaty,
- b) D. G. kwotę 25.000 (dwadzieścia pięć tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 29 października 2014 r. do dnia zapłaty,
- c) G. G. kwotę 45.000 (czterdzieści pięć tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 29 października 2014 r. do dnia zapłaty;

2. w punkcie 4 (czwartym) w ten sposób, że nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w B. kwotę 6.380 (sześć tysięcy trzysta osiemdziesiąt) złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;

II. oddala apelacje powodów J. G., D. G., G. G. w pozostałej części, a W. G. w całości;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powodów J. G., D. G. i G. G. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

IV. nie obciąża powódki W. G. kosztami postępowania apelacyjnego;

V. nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w B. kwotę 5.500 (pięć tysięcy pięćset) złotych tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych w postępowaniu apelacyjnym.

Na oryginale właściwe podpisy.

sygn. akt V ACa 111/15

UZASADNIENIE

Powodowie: G. G., małoletni J. G. działający przez przedstawiciela ustawowego G. G., D. G. oraz małoletnia W. G. działająca przez przedstawiciela ustawowego D. G., wnieśli pozew o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. w W. następujących kwot:

- 100.000 zł na rzecz powódki G. G. tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wskutek śmierci męża, z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 9 lutego 2013 r. do dnia zapłaty,
- 50.000 zł na rzecz powódki G. G. tytułem stosownego odszkodowania z powodu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej po śmierci najbliższego członka rodziny wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 9 lutego 2013 roku do dnia zapłaty,
- 100.000 zł na rzecz powoda J. G. tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wskutek śmierci najbliższego członka rodziny wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9 lutego 2013 roku do dnia zapłaty,
- 50.000 zł na rzecz powoda J. G. tytułem stosownego odszkodowania z powodu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej po śmierci ojca wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 9 lutego 2013 roku do dnia zapłaty,

-100.000 zł na rzecz powoda D. G. tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wskutek śmierci ojca, z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 9 lutego 2013 r. do dnia zapłaty,

- 20.000 zł na rzecz powódki W. G. tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wskutek śmierci dziadka wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 9 lutego 2013 roku do dnia zapłaty,

oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz każdego z powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty od pełnomocnictw.

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstw prawnych według norm przepisanych.

Pismem procesowym z dnia 18 września 2014 roku działająca przez matkę małoletnia powódka W. G. rozszerzyła powództwo w ten sposób, że wniosła o zasądzenie od

pozwanego kwoty 70.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9 marca 2013 roku do dnia zapłaty.

Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z dnia 29 października 2014r., zapadłym w sprawie o sygn. akt I C 452/13:

zasądził od pozwanego na rzecz powódki W. G. kwotę 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 24 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty, w pozostałej części powództwo oddalił, nie obciążył powodów kosztami zastępstwa procesowego i kosztami sądowymi obciążył Skarb Państwa.

Swoje rozstrzygnięcie oparł na następujących ustaleniach:

w dniu (...) roku Z. G. wracał z pracy z miejscowości S. K. do domu w B. firmowym samochodem marki C. (...) o nr rej. (...). Samochodem kierował P. P.. Około godziny 15.55 na trasie przez miejscowość S., w gminie S., kierowca P. P. zjechał na przeciwny pas ruchu, w wyniku czego zderzył się z prawidłowo jadącym samochodem ciężarowym marki R. (...). W wyniku zderzenia śmierć poniósł sprawca, tj. P. P., a także Z. G.. Sprawca wypadku był ubezpieczony z tytułu odpowiedzialności cywilnej w pozwanego. W wyniku rozpatrzenia roszczeń wniesionych przez powodów z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego pozwany przeprowadził likwidację szkody i wypłacił powodom następujące kwoty: na rzecz powódki G. G.: kwotę 45.000 zł tytułem zadośćuczynienia, 30.000 tytułem stosownego odszkodowania oraz 6.440,97 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu, na rzecz powoda J. G.: kwotę 40.000 tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 25.000 zł tytułem stosownego odszkodowania, na rzecz powoda D. G.: kwotę 25.000 zł tytułem zadośćuczynienia natomiast po rozpatrzeniu roszczeń powódki W. G. odmówił przyznania zadośćuczynienia argumentując, iż nie można jej zaliczyć do najbliższych członków rodziny zmarłego.

W chwili wypadku Z. G. miał 55 lat. Był mężem powódki G. G., ojcem powodów J. G. i D. G. oraz dziadkiem W. G.. Z. G. pracował na stanowisku brygadzysty, zarabiał miesięcznie ok.2.300/3.000 zł netto i był jedynym żywicielem rodziny składającej się z trzech osób, wobec czego dochód na jednego członka rodziny wynosił ok.767/1.000 zł. Powódka G. G. tworzyła z mężem Z. G. zgodne, kochające się małżeństwo od 26 lat, wychowali razem dwóch synów. Powódka mogła liczyć na pomoc męża w codziennych sprawach, pomagał jej

robić zakupy, często dzwonił do żony mimo, że dużo pracował. Powód J. G. miał 14

lat w chwili śmierci ojca. Powód był silnie związany z ojcem, który był dla niego wzorem,

służył mu radą i pomocą w wielu sprawach, wspólnie spędzali czas wolny, razem jeździli do

lasu na grzyby, uprawiali sport, naprawiali sprzęt. Po śmierci ojca powód załamał się, opuścił

się w nauce, chciał przestać uprawiać sport, brakowało mu obecności ojca w zwykłych,

codziennych czynnościach, jak np. naprawa roweru, często wspomina, że: „gdyby tata żył

byłoby lepiej". Powód D. G. w chwili śmierci ojca miał 26 lat. Przez pięć lat przed

śmiercią ojca mieszkał z inną rodziną, a na dwa lata przed śmiercią ojca powód wprowadził się

do domu. Mógł zawsze liczyć na pomoc i wsparcie ojca, porozmawiać z nim o problemach.

Powoda D. G. łączyły z ojcem poprawne więzi rodzinne, po śmierci ojca u

powoda występowały zaburzenia (...) o lekkim nasileniu. Powód przeżywał

negatywne uczucia smutku, napięcia, drażliwości, jednak śmierć ojca nie miała istotnego

wpływu na funkcjonowanie powoda w życiu osobistym, społecznym, zawodowym oraz na

jego plany życiowe. Obecnie u powoda nie stwierdza się zaburzeń zdrowia psychicznego w

związku ze śmiercią ojca. W chwili śmierci dziadka powódka W. G. była w

wieku 5 lat. Powódka miała bardzo dobry kontakt ze swoim dziadkiem. Ojciec powódki, syn

zmarłego Z. G. ma ograniczoną władzę rodzicielską, nie mieszka z matką powódki.

Zmarły zastępował więc małoletniej powódce ojca, opiekował się wnuczką, była ona jego

oczkiem w głowie. Dopóki powódka mieszkała z matką na tym samym osiedlu, co dziadek odwiedzała go kilka razy dziennie, dziadek bawił się z nią, po przeprowadzce kontakty były rzadsze. Po śmierci dziadka małaletnia powódka często go wspomina. Aktualnie trudno określić skutki, jakie śmierć dziadka wywrze w sferze (...) powódki, w odniesieniu do jej życia rodzinnego i zawodowego. Powoda J. G. łączyła silna więź emocjonalna ze zmarłym ojcem, śmierć ojca była traumatycznym przeżyciem, chłopiec do tej pory nie poradził sobie z poniesioną stratą. W wyniku wypadku z dnia (...) roku zerwany został szczególny stosunek psychiczny i emocjonalny ojca z synem, co wpływa negatywnie na dopiero kształtującą się osobowość powoda. Brak poczucia bezpieczeństwa, brak wzmocnienia poprzez rozmowy i emocjonalny kontakt z ojcem przekłada się na codzienne funkcjonowanie i sprawia, że powód żyje w niepokoju i niepewności o przyszłość. Nie można jednak aktualnie jednoznacznie określić skutków wypadku w sferze (...) powoda w odniesieniu do życia rodzinnego i zawodowego, gdyż wiele czynników może je modyfikować. Tragiczna i nagła śmierć męża spowodowała u powódki G. G. cierpienie psychiczne związane z zerwaniem bliskiej więzi. Przez okres nie przekraczający 6 miesięcy po śmierci męża u powódki występowały zaburzenia (...),

(...). Śmierć Z. G. była zdarzeniem silnie stresującym dla powódki, spowodowała pogorszenie jakości życia osobistego i społecznego. Obecnie u powódki nie stwierdza się istotnych klinicznie zaburzeń emocjonalnych i zdrowia (...), powódka nie wymaga leczenia (...) Decyzją z dnia 5 marca 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał rentę rodzinną uprawnionym - G. G. i J. G.. Powyższe świadczenie przyznano powodom od dnia wypadku, tj. (...) roku, w wysokości 2.319,44 zł brutto, wobec czego dochód na jednego członka rodziny wynosi 1.159,72 zł brutto.

Stan faktyczny w sprawie Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o przedstawione przez strony dokumenty, a także na podstawie opinii (...) sporządzonej przez biegłą (...) A. K. oraz sądowo - (...) sporządzonej przez biegłą (...) T. B. jak też w oparciu o zeznania powodów G. G. i D. G.. Sąd Okręgowy uznał za wiarygodne dowody z dokumentów zebrane w sprawie, albowiem zostały sporządzone we właściwej formie, przewidzianej dla tego typu dokumentów. Były przejrzyste i jasne. Ich autentyczność nie budziła wątpliwości Sądu. W ocenie Sądu Okręgowego na walor wiarygodności zasługiwały zeznania powódki G. G., która omówiła relację jaka łączyła ją oraz powoda J. G. ze zmarłym. Powódka opisała więź łączącą powodów ze zmarłych oraz ich funkcjonowanie po jego śmierci, wskazała jak radzą sobie z tragedią. Sąd Okręgowy przyznał walor wiarygodności zeznaniom powoda D. G., który opisał swój stan psychiczny po śmierci ojca, wypowiedział się także na temat tego jak przeżywali tragiczny wypadek jego matka, brat oraz córka W. G.. Sąd dał wiarę także zeznaniom powoda, iż jego córka - powódka W. G. była bardzo blisko związana ze zmarłym i obecnie tęskni za dziadkiem. Sąd dał wiarę zeznaniom przedstawiciela ustawowego małaletniej powódki W. G., albowiem są logiczne, a w zakresie zachowania powódki, wpływu śmierci dziadka na jej życie- zgodne z treścią opinii (...). Sąd Okręgowy w swojej ocenie oparł się na w pełni wiarygodnych opiniach sporządzonych przez biegłych sądowych w niniejszej sprawie. Wnioski tych opinii były jasne, logiczne i wyczerpująco uzasadnione. Treść opinii biegłej (...) A. K. oraz biegłej (...) T. B. oparte zostały na badaniach powodów, przy czym opinie sporządzono zgodnie z

zasadami fachowej wiedzy i doświadczenia. Wskazane wyżej względy przemawiają za wiarygodnością opinii sądowych wydanych w sprawie, które kompleksowo obrazują aktualny stan psychiczny powodów G. G., J. G., D. G. oraz W. G..

Ocenę prawną wydanego rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy oparł o treść 446 § 3 i 4 k.c.

Sąd I instancji ustalając wysokość zadośćuczynienia i rozmiar krzywdy miał na uwadze przede wszystkim treść opinii psychologicznych sporządzonych w niniejszej sprawie. Powódkę G. G. łączyły z mężem bliskie i dobre relacje małżeńskie, zatem jego nagła śmierć spowodowała u powódki cierpienia psychiczne związane z zerwaniem tej więzi. To tragiczne zdarzenie było doświadczeniem silnie stresującym, spowodowało u powódki zaburzenia (...). Jednakże z uwagi na niezbyt duże ich nasilenie nie wymagały podjęcia leczenia(...)(...). Powoda J. G. łączyła silna więź emocjonalna ze zmarłym ojcem, aktualnie jednak nie można jednoznacznie określić skutków wypadku w sferze (...) powoda w odniesieniu do życia rodzinnego i zawodowego, gdyż wiele czynników może je modyfikować. Z kolei powoda D. G. łączyły z ojcem poprawne więzi rodzinne, przez okres trzech miesięcy po śmierci ojca występowały zaburzenia (...) o lekkim nasileniu, jednak śmierć ojca nie miała istotnego wpływu na funkcjonowanie powoda w życiu osobistym, społecznym oraz na jego plany życiowe, biegła (...) nie stwierdziła zaburzeń zdrowia (...) w związku ze śmiercią ojca powoda. Powódkę W. G. łączyła silna więź emocjonalna z dziadkiem, trudno obecnie określić skutki wypadku w sferze (...) powódki w odniesieniu do jej przyszłego życia rodzinnego i zawodowego, jednak pewne jest, że wskutek śmierci dziadka utraciła osobę najbliższą bowiem zapewniał on jej poczucie bezpieczeństwa, bliskości i szczęśliwe dzieciństwo, zwłaszcza z uwagi na fakt, iż powódka wychowuje się w niepełnej rodzinie.

Sąd 1 instancji ustalając wysokość zadośćuczynienia wziął pod uwagę stopień nasilenia cierpień psychicznych powodów, fakt, iż poradzili oni sobie częściowo z krzywdą jaka ich spotkała, brak rozstroju zdrowia wywołanego tragiczną śmiercią osoby najbliższej oraz konieczności korzystania z pomocy (...) czy też psychiatrycznej. Należy mieć także na uwadze, iż powód D. G. jest dorosłym synem zmarłego, przez okres pięciu lat mieszkał poza domem, miał swoją rodzinę, wobec czego należało uznać, iż jego więź z ojcem uległa pewnemu osłabieniu. Dodatkowo wskazać należy także, iż mimo tragicznej śmierci wymienionego, powodowie nadal mają siebie, mogą się wzajemnie wspierać. Nie zostali zatem całkowicie osamotnieni, ich rodzina nadal istnieje.

Sąd Okręgowy mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 446§ 4 k.c. zasądził od pozwanego na rzecz powódki W. G. kwotę 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 24 czerwca 2013 roku do dnia zapłaty, tj. od dnia wniesienia pozwu, na zasadzie art. 481 k.c. (punkt 1 wyroku). Ponadto Sąd 1 instancji mając na uwadze

powyższe uznał, że kwoty: 45.000 zł zadośćuczynienia dla powódki G. G. za śmierć męża, 40.000 zł zadośćuczynienia dla powoda J. G. oraz 25.000 zł zadośćuczynienia dla powoda D. G. za śmierć ojca to kwoty odpowiednie. Jak zostało wskazane we wcześniejszej części uzasadnienia powódka G. G. oraz J. G. otrzymują po zmarłym rentę rodzinną z ZUS, ich dochód na jednego członka rodziny wynosi 1.159,72 zł brutto, natomiast przed śmiercią Z. G. było to ok.767/1.000 zł, co trudno jednoznacznie ustalić, bowiem zmarły podejmował się oprócz pracy etatowej także dorywczych zajęć. Zauważyć jednak należy, iż biorąc pod uwagę ściśle finansowy aspekt nie doszło do znacznego pogorszenia sytuacji życiowej powodów. W ocenie Sądu Okręgowego, jak już zostało wskazane we wcześniejszej części rozważań pogorszenie się sytuacji życiowej powodów to nie tylko uszczerbek w aktualnej sytuacji materialnej, lecz także w realnej możliwości polepszenia warunków życiowych w przyszłości, wobec czego Sąd Okręgowy uznał, iż kwoty 30.000 zł stosownego odszkodowania na rzecz powódki G. G. oraz 25.000 zł odszkodowania na rzecz J. G., wypłacone już uprzednio przez pozwanego, stanowią kwoty odpowiedniego odszkodowania w myśl art. 446 § 3 k.c. Uwzględniając wypłacone już przez pozwanego kwoty Sąd Okręgowy na podstawie art. 446 § 3 i 4 k.c. a contrario oddalił powództwo w pozostałej części (punkt 2 wyroku).

Sąd Okręgowy o kosztach orzekł na mocy art. 102 kpc. Odstąpił od zasady odpowiedzialności za wynik postępowania (art. 98 § 1 kpc) i nie obciążył powodów pozostałym kosztami zastępstwa procesowego strony przeciwnej, ze względu na ich złą sytuację materialną, życiową oraz subiektywne przekonanie o słuszności dochodzonego roszczenia, (punkt 3 wyroku). Ponieważ powodowie zostali zwolnieni od kosztów sądowych w sprawie, Sąd na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych a contrario obciążył Skarb Państwa, (punkt 4 wyroku).

Apelację od powyższego wyroku wnieśli wszyscy powodowie.

I tak: w apelacji powódka W. G. domagała się zmiany zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanego na jej rzecz dalszej kwoty 50.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego za obie instancje.

Skarżąca zarzuciła:

- naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 446§4 kc, polegające na uznaniu, iż kwota 20.000 zł stanowi w realiach przedmiotowej sprawy, w szczególności

zważywszy na rozmiary doznanej przez powódkę krzywdy, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia,

Nadto, z ostrożności procesowej, w przypadku uznania zarzutu naruszenia prawa materialnego za niezasadny:

- naruszenie przepisów prawa procesowego mających wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art.233§1 kpc poprzez ustalenie rozmiarów krzywdy doznanej przez powódkę z niedostatecznym uwzględnieniem sporządzonej w sprawie opinii biegłego psychologa z dnia 25 lutego 2014r. oraz zeznań M. B., które wskazywały na silne relacje emocjonalne powódki W. G. z dziadkiem Z. G. oraz cierpieniem związanym z jego śmiercią.

Z kolei w apelacji powodowie: G. G., J. G. i D. G. domagali się:

- zmiany zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie na rzecz powódki G. G. dalszej kwoty zadośćuczynienia w wysokości 45.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 9 lutego 2013r. do dnia zapłaty,

- zmiany zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie na rzecz powoda J. G. dalszej kwoty zadośćuczynienia w wysokości 40.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 9 lutego 2013r. do dnia zapłaty,
- zmiany zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie na rzecz powoda D. G. dalszej kwoty zadośćuczynienia w wysokości 25.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 9 lutego 2013r. do dnia zapłaty, oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów postępowania za obie instancje w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Skarżący zarzucili:

- naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 446§4 k.c. poprzez przyjęcie, że kwota

45.000zł jest odpowiednią kwotą tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę na rzecz powódki G. G. w związku ze śmiercią męża,

- naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 446§4 k.c. poprzez przyjęcie, że kwota

40.000 zł jest odpowiednią kwotą tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę na rzecz powoda J. G. w związku ze śmiercią ojca,

- naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 446§4 kc poprzez przyjęcie, że kwota

25.000 zł jest odpowiednią kwotą tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę na rzecz powoda D. G. w związku ze śmiercią ojca,

- naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 k.p.c. przez dowolną i swobodną ocenę zgromadzonego materiału dowodowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powódki W. G. nie podlegała uwzględnieniu.

Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za swoje, wszystkie istotne dla rozstrzygnięcia, ustalenia Sądu I instancji oraz dokonaną ocenę prawną.

Na wstępie, przypomnieć należy ugruntowaną w judykaturze regułę, a mianowicie, że w wypadku wyroku oddalającego apelację, wydanego na podstawie materiału zgromadzonego w postępowaniu w pierwszej instancji, sąd odwoławczy nie musi powtarzać dokonanych prawidłowo ustaleń; wystarczy stwierdzenie, że ustalenia sądu pierwszej instancji podziela i przyjmuje za własne. Konieczne jest jednak ustosunkowanie się do wszystkich zarzutów apelacji (por. wyrok SN z dnia 23.02.2006r., II CSK 126/05, niepublikowany, zamieszczony w LEX nr 179973).

Przywołać także należy zasadę, według której Sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiąza go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania (por. uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 31.01.2008r., III CZP 49/07, opublikowana w OSNC 2008, z.6, poz.55).

W przedmiotowej sprawie nie występują okoliczności, które mogłyby świadczyć o nieważności postępowania.

W pierwszym rzędzie jednakże należy zauważyć, że apelująca zarzuciła dowolną a nie wszechstronną ocenę zebranego materiału dowodowego wskutek naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c.

W tym miejscu przypomnieć trzeba, że gdy chodzi o zarzut naruszenia przepisu art. 233§ 1 k.p.c., a więc normy zakreślającej Sądowi granice oceny zebranego materiału dowodowego, to do jego naruszenia mogłoby dojść tylko wówczas, gdyby skarżący wykazał uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów (tak m.in. SN w wyroku z dnia 16 grudnia 2005r., III CK 314/05, niepublikowanym, zamieszczonym w LEX nr 172176). Powyższą regułę należy

rozwinąć i rozumieć w ten sposób, że nawet jeżeli na podstawie zebranego materiału dowodowego, można wywnioskować inną wersję wydarzeń, zbliżoną do twierdzeń skarżącego, ale jednocześnie, wersji przyjętej przez Sąd pierwszej instancji nie można zarzucić rażącego naruszenia szeroko pojętych reguł inferencyjnych, to stanowisko skarżącego stanowić będzie tylko i wyłącznie polemikę ze słusznymi i prawidłowymi ustaleniami Sądu. Z powyższych względów za nietrafny uznać należało zarzut apelacji powódki W. G. naruszenia przepisów prawa procesowego mających wpływ na wynik sprawy-art. 233§1 kpc, tj. nie uwzględnienie sporządzonej w sprawie opinii biegłego psychologa oraz zeznań M. G., które wskazywały na silną więź emocjonalną powódki z dziadkiem i jej cierpieniem związanym z jego śmiercią. Otóż, w ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji uwzględnił oba w/w środki dowodowe, dokonał ich trafnej oceny i wyprowadził z nich słuszne wnioski.

Nie był zasadny zarzut skarżącej W. G. dotyczący naruszenia prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 446§4 kc polegające na uznaniu, iż kwota

20.000 zł stanowi w realiach przedmiotowej sprawy, w szczególności zważywszy na rozmiary doznanej przez powódkę krzywdy- odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia.

Przewidziane w art. 446 § 4 k.c. zadośćuczynienie służy kompensacie krzywdy po stracie osoby najbliższej, a zatem uszczerbku dotykającego subiektywnej sfery osobowości, uczuciowości człowieka, w szczególności cierpienia, bólu i poczucia osamotnienia, powstałych utrudnień życiowych, konieczności zasadniczo odmiennego urządzenia sobie życia. Przy rozważaniach w zakresie wysokości należnego zadośćuczynienia nie można tracić także z pola widzenia, w jakim wieku znajdują się osoby poszkodowane i uprawnione oraz w jakich relacjach pozostawały między sobą. Inna jest bowiem sytuacja po stracie rodzica osoby małoletniej, która żyje we wspólnym gospodarstwie domowym z tym rodzicem (rodzicami), a inna sytuacja osoby dorosłej, która nie funkcjonuje w ramach rodziny. Podkreślenia przy tym

wymaga, iż zadośćuczynienie ma na celu pomóc dostosować się członkom najbliższej rodziny do nowej rzeczywistości oraz złagodzić cierpienia wywołane utratą osoby bliskiej. Instytucja zadośćuczynienia pieniężnego powinna przede wszystkim spełniać funkcję kompensacyjną, czyli łagodzić negatywne doznania psychiczne i fizyczne wynikające z naruszenia prawnie chronionej sfery dóbr osobistych osób pośrednio poszkodowanych. Rekompensata pieniężna ma stanowić jedynie rolę surogatu odszkodowania w klasycznym, cywilistycznym tego słowa znaczeniu, gdyż nie da się zrównoważyć w pełni uszczerbku niemajątkowego przy pomocy majątkowego środka ochrony, jakimi są pieniądze (zob, "Zadośćuczynienie za krzywdę wynikłą wskutek śmierci najbliższego członka rodziny", R. K.,

MP 2012, Nr 2). Zadośćuczynienie, stanowiące formę rekompensaty pieniężnej z tytułu doznanej szkody niemajątkowej ma być „odpowiednie” do doznanej krzywdy przez członków najbliższej rodziny zmarłego.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania prawne, w ocenie Sądu Apelacyjnego, nie można zgodzić się z zarzutem skarżącej W. G., że zasądzone zadośćuczynienie w kwocie 20.000 zł jest zaniżone. Powyższa kwota tytułem zadośćuczynienia na rzecz małoletniej powódki W. G., która w chwili śmierci dziadka miała 5 lat, posiada wymierną wartość ekonomiczną i uwzględniającą doznaną krzywdę w postaci zerwania więzi rodzinnych, wywołaną tragiczną śmiercią Z. G.. Wprawdzie każda sprawa o zadośćuczynienie musi być rozpatrywana samodzielnie i w każdej sprawie sąd musi ważyć okoliczności decydujące o krzywdzie, która jest właściwa i osobnicza dla każdej osoby pokrzywdzonej, to jednak nie można abstrahować od pewnych utrwalonych zasad orzekania o zadośćuczynieniu decydujących o jego wysokości, która jak jednolicie się przyjmuje, nie może prowadzić do wzbogacenia się pokrzywdzonego. Truizmem jest twierdzenie, że krzywdy nie da się naprawić przez zapłatę określonej kwoty pieniędzy ale jest to droga do zminimalizowania poczucia krzywdy i w tym założeniu mieści się cel przyznania zadośćuczynienia. Dlatego przyznane zadośćuczynienie musi być „odpowiednie” do stopnia odczuwanej krzywdy ale również powinno uwzględniać realia życia osoby pokrzywdzonej, które decydują o owej kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia. Te realia to między innymi poziom życia społeczeństwa ale również pewna przyjęta w praktyce sądowej zasada oceny zdarzeń w sytuacjach podobnych utrwalone na ich tle orzecznictwo co do wysokości przyznawanych zadośćuczynień.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, przyznane w tej sytuacji powódce W. G. zadośćuczynienie, zważywszy na wcześniej wskazywane okoliczności, nie jest zaniżone, a stanowi odpowiednią sumę z tego tytułu. Tak przyznane zadośćuczynienie spełnia funkcję kompensacyjną i jest odpowiednie do poczucia krzywdy powódki, mającego specyficzny i inny charakter od typowych sytuacji, kiedy już w chwili zdarzenia osoba bliska traumatycznie odbiera śmierć osoby bliskiej. To zadośćuczynienie jest godziwe i w pełni rekompensuje poczucie krzywdy, tym bardziej, że powódka nie udowodniła, aby poza opisywanym przez ojca oraz matkę M. B. dyskomfortem spowodowanym brakiem dziadka, oraz stwierdzoną przez biegłego z dziedziny psychologii-silną więzią emocjonalną z dziadkiem doznawała bardziej traumatycznych przeżyć, tym bardziej, iż w ocenie biegłego, aktualnie trudno określić skutki, jakie śmierć dziadka wywrze w sferze (...) powódki, w odniesieniu do jej życia rodzinnego i zawodowego.

Godzi się też zauważyć, że poczucie krzywdy związane z utratą osoby bliskiej będzie z biegiem czasu się zmieniało i po jakimś czasie przybierze postać jedynie przykrego wspomnienia. Dlatego kwota przyznanego zadośćuczynienia musi ten aspekt uwzględniać.

Z kolei, w ocenie Sądu Apelacyjnego apelacja powodów: G. G., J. G. i D. G. okazała się w przeważającej części zasadna.

Uwzględnić należało zarzuty naruszenia prawa materialnego - tj. art. 446§4 kc dotyczące przyjęcia, że odpowiednio kwota: 45.000 zł jest odpowiednią kwotą zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę na rzecz powódki G. G. w związku ze śmiercią męża, że kwota 40.000 zł jest odpowiednią kwotą tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę na rzecz powoda J. G. w związku ze śmiercią ojca, że kwota 25.000 zł jest odpowiednią kwotą tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę na rzecz powoda D. G. w związku ze śmiercią ojca. Trafnie powodowie wskazali, iż przyjęte przez Sąd I instancji kwoty zadośćuczynienia są rażąco niskie w stosunku do rozmiaru ustalonej przez Sąd krzywdy i nie spełniają swej funkcji kompensacyjnej. Śmierć Z. G. spowodowała u powodów krzywdę, której zadośćuczynienie powinno nastąpić uwzględniając regulację przyjętą w art. 446§4 kc. Ze zgromadzonego materiału dowodowego, w tym z opinii biegłej, wynika że powódkę G. G. łączyły ze zmarłym mężem

bliskie i dobre relacje małżeńskie. Spędzili wspólnie 26 lat. Mąż był dla powódki ogromnym wsparciem, wspólnie spędzali wolny czas, jeździli na urlopy. Po śmierci męża powódka przez okres 6 m-cy cierpiała na (...) zaburzenia (...). Powódka pomimo zakończenia żałoby ma poczucie wielkiej straty w życiu. Poczucie krzywdy powódki wynikające z osobistego żalu, bólu, osamotnienia i cierpienia powiększyła konieczność przejścia nad małoletnim powodem J. G. pełnej opieki i odpowiedzialności, bez możliwości liczenia na pomoc męża i ojca dziecka. Powódka pozbawiona została życia rodzinnego ze swoim mężem i poczucia bezpieczeństwa, jakie jej dawał. Mogła oczekiwać, że wraz z mężem przeżyje jeszcze długie lata życia, podczas których będą cieszyć się życiem rodzinnym, wspólnym wychowywaniem syna i wnuczki.

Z kolei powód J. G. w chwili śmierci ojca miał 14 lat. Był bardzo zżyty z ojcem, jeździli razem na ryby, chodzili na grzyby, Po śmierci ojca powodowi towarzyszyło poczucie pustki. Powód opuścił się w nauce. Śmierć ojca była tragicznym wydarzeniem dla powoda i do dnia dzisiejszego nie poradził on sobie z poniesioną stratą. Krzywda

małoletniego powoda J. G. wyraża się w nieobecności ojca w jego życiu, braku jego udziału w procesie wychowawczym, wywołanej tym pustki. Nie dane już będzie małoletniemu powodowi zaznanie miłości i opieki ojcowskiej. Krzywda małoletniego powoda wynikająca z pozbawienia go ojca-jednej z dwóch najbliższych i najważniejszych dla dziecka osób, których nikt nie może zastąpić, jest niewątpliwie wyjątkowo dotkliwa i będzie trwać przez całe jego życie, a jej skutki są obecnie nie do przewidzenia.

Z kolei powód D. G. był związany emocjonalnie z ojcem. Mimo okoliczności, że powód nie mieszkał w domu rodzinnym przez okres 2 lat przed śmiercią Z. G.- ojciec pomagał mu w różnych sytuacjach. Mimo zewnętrznego braku objawów silnie przeżywanymi emocjami, powód po śmierci ojca przeżywał smutek i żal. Krzywda wszystkich powodów jest tym bardziej dotkliwa, że śmierć Z. G. nastąpiła nagle i niespodziewanie, powodowie nie mieli czasu przygotować się na nią. Stosując do oceny krzywdy kryteria obiektywne, trzeba stwierdzić, iż krzywda wywołana śmiercią męża i ojca jest jedną z najbardziej dotkliwych z uwagi na rodzaj i siłę więzi rodzinnych oraz rolę pełnioną w rodzinie przez męża i ojca. W sprawie niniejszej krzywda jest tym bardziej dotkliwa, że nagle niespodziewana śmierć dotknęła mężczyznę w sile wieku, stanowiącego oparcie dla rodziny, w tym żony, z którą przeżyli wspólnie 26 lat w związku małżeńskim.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, zarówno krzywda dzieci zmarłego, tj. powodów J. G. i D. G. jak i żony zmarłego- powódki G. G. powinna być zrekompensowana zadośćuczynieniem w łącznej wysokości: 90.000 zł dla powódki G. G., 80.000 zł dla powoda J. G. i 50.000 zł dla powoda D. G.. Uwzględniając wypłacone przed procesem przez ubezpieczyciela kwoty: dla powódki G. G. w wysokości 45.000 zł, dla powoda J. G. w wysokości 40.000 zł i dla powoda D. G. w wysokości 25.000 zł z tytułu zadośćuczynienia, do zasądzenia pozostały z tego tytułu: dla powódki G. G. kwota 45.000 zł, dla powoda J. G. kwota 40.000 zł i dla powoda D. G. kwota 25.000 zł.

W związku z powyższym na skutek apelacji powodów: G. G., J. G. i D. G., należało na podstawie art. 386§1 kpc zmienić zaskarżony wyrok w punkcie 2 w ten sposób, że zasądzić na rzecz powodów G. G. kwotę 45.000 zł, D. G. kwotę 25.000 zł i J. G., kwotę 40.000 zł tytułem zadośćuczynienia. Sąd Apelacyjny zasądził od poszczególnych kwot odsetki ustawowe od

dnia wyroku Sądu I instancji, tj. od dnia 29 października 2014r. do dnia zapłaty, w myśl art. 481 §1 k.c. W przedmiotowej sprawie, w ocenie Sądu Apelacyjnego, zaistniała sytuacja, w której istnienie krzywdy po stronie powodów j/w oraz jej zakres były niejasne i konieczne było przeprowadzanie ustaleń w tych kwestiach w toku postępowania sądowego. Stąd adekwatnym terminem, od którego mogą być naliczane ustawowe odsetki od kwoty zadośćuczynienia za taką krzywdę- jest data wyroku Sądu 1 instancji.

W punkcie II wyroku Sąd Apelacyjny orzekł po myśli art. 385 k.p.c. oddalając w pozostałej części apelacje powodów: G. G., J. G. i D. G., tj. w zakresie roszczenia o odsetki od dnia 9 lutego 2013r. do dnia 28.10.2014r., tj. dnia poprzedzającego wydanie wyroku przez Sąd I instancji, oraz oddalając apelację powódki W. G. w całości- jako nie podlegające uwzględnieniu i oparte na nietrafnych zarzutach.

Orzeczenie o kosztach procesu za drugą instancję (pkt III wyroku) zostało wydane w oparciu o art. 98§1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 §1 k.p.c. Na zasądzoną kwotę składało się wynagrodzenie pełnomocnika powodów: G. G., J. G. i D. G., ustalone wg stawki minimalnej, przewidzianej w §6 pktó w zw. z §12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013r., poz.490).

O kosztach postępowania apelacyjnego obciążających małoletnią powódkę W. G. Sąd (w punkcie IV wyroku) orzekł po myśli art. 102k.p.c., odstępując od obciążania powódki tymi kosztami, biorąc pod uwagę jej sytuację życiową oraz subiektywne przekonanie o zasadności roszczenia.

O kosztach sądowych w postaci opłaty od pozwu, opłaty od apelacji oraz kosztów opinii biegłych obciążających pozwanego, zgodnie z wynikiem procesu, Sąd (w punktach: I pkt 2 oraz V) orzekł po myśli art. 98§1 i 3 k.p.c. wzw. z art. 108 §1 k.p.c.

Na oryginale właściwe podpisy.